



OVER DE HEILIG HART-DEVOTIE... EN HET HEILIG HARTBEELD TE WIJER.

Ons medelid Etienne Vanoirbeek bezorgt ons een verslag uit het Belang van Limburg (26-06-1937) van de inhuldiging van het H. Hartbeeld in Wijer, op zondag 20 juni 1937. Het wordt hierna in oorspronkelijke versie gepubliceerd.

De "Bond van het H. Hart" in Wijer.

Priester Michel Leën (°Reppel 1879 +Kleine Brogel 1945) was van 1923 tot 1932 pastoor te Wijer, in opvolging van Antoon Ernon (° 's Gravenvoeren 1846 +Wijer 1923) die er pastoor was van 1881 tot 1923.

Pastoor Leën richtte meerdere parochiale verenigingen op. Na het preken van een "Missie" (19-25 april 1926) door twee paters specialisten, - een gebeurtenis waarbij de parochianen met indringende toespraken in de kerk en persoonlijke huisbezoeken de "christelijke leer" en een betere beleving van de "godsdienstige gebruiken" werd verduidelijkt, - werd in Wijer een "Bond van het H. Hart voor mannen" opgericht. Op 1 november van hetzelfde jaar volde de oprichting van de "Bond van het H. Hart voor vrouwen".

Op zondag 20 juni 1937 werden zowel de parochie als de gemeente plechtig aan het H. Hart toegewijd. Aanleiding hiervoor was o.a. de inhuldiging van een groot H. Hartbeeld boven de ingang van de parochiezaal op de speelplaats van de meisjesschool, en de zegening van de nieuwe bondsvlag.

De toenmalige muzikale pastoor Jan Bongaerts (°Tongerlo 1887 +Hasselt 1975), pastoor in Wijer van 1932 tot 1946) schreef en componeerde een gelegenhedscantate die door méér dan 100 volwassenen en kinderen werd uitgevoerd. Volgens krantenverslagen was er een grootste volkstoeloop (ca 3000 mensen) waaronder 22 H. Hartbonden uit de omgeving.

Het H. Hartbeeld werd gemaakt door beeldhouwer M. Standaert (Brugge); het werd in een tekening van G. Jooris (Gent) ook afgebeeld op de nieuwe bondsvlag.

Bij de laatste renovatie van de parochiezaal in de jaren tachtig is dit H. Hartbeeld spijtig genoeg gesneuveld. Bij het lichten van het verweerde poreuze beeld viel het onherstelbaar uiteen.

Een door de Belgische Katholieke Kerk gestuurde devotie.

De H. Hartverering dateert reeds uit de middeleeuwen; zij komt na het concordaat van 1801 tussen Napoleon en het Vaticaan, waarbij de katholieke godsdienst en zijn werking in het openbaar leven terug erkend werd, tot nooit geziene ontwikkeling. Het jonge België wordt in 1869 toegewijd aan het

H. Hart. Dit besluit maakt deel uit van de enorme expansie van de katholieke Kerk in de 19de eeuw met o.a. de bouw van vele parochiekerken en scholen, evenals de stichting van nieuwe congregaties en kloosters. Ook de Maria-devotie situeert zich in dit renouveau. Na de verschijningen in Lourdes (1858) komt een gelijkaardige opleving van en toewijding aan O.L. Vrouw op gang. De huidige Paesmans-Lourdes-grot bij voorbeeld, die zeer vroeg door Stannis Senden op zijn velden in Kozen-Wijer werd gebouwd in 1881, is een van de vele parochiale en privé grotten groot en klein die overal zullen verrijzen. (cfr. Infoblad sept-okt 2011).

Paus Leo XIII legt de H. Hartverering op bij de eeuwwisseling in 1900, met als feestdag 7 juni. Leopold II vindt in 1906 bij het 75-jarig bestaan van ons land dat in navolging van de Sacré-Coeur-basiliek te Parijs er in Brussel een soortgelijk kerkmonument moet komen. Kardinaal Mercier zet zich hierachter, en in de periode 1926-1973 wordt de basiliek van Koekelberg gebouwd en toegewijd aan het H. Hart. In Hasselt wordt in 1961 de nieuwgebouwde H. Hartkerk ingewijd als Limburgs provinciaal monument.

Na de 1ste Wereldoorlog worden massaal H. Hartbeelden in dorpen en steden officieel ingehuldigd. Ze staan opvallend centraal op pleinen en aan kerken. Ze worden op vele plaatsen gelijktijdig als herinneringsmonument voor de gevallen helden-soldaten gebruikt, zoals bij ons in Kozen en Stevoort; hun namen staan er in steen gebeiteld. Bij de inhuldiging werd vaak de lokale gemeenschap door de kerkelijke en burgerlijke overheid officieel aan het H. Hart toegewijd, met de belofte de christelijke waarden en het gezin er altijd te verdedigen. In Stevoort wordt in die zin nog lang de uitdrukking "heilig Stevoort" gebruikt; er bestond o.a. een gemeentelijk reglement op "het verbod van danstenten".

Ook in Limburg zal in geen enkele kerk het H. Hartbeeld ontbreken: o.a. scholen zoals de Normaalschool te Mechelen aan de Maas (1912) en het Technisch Instituut te Hasselt (1906), om alleen maar de oudsten te vernoemen. Nieuwe kloosters, o.a. in Diepenbeek en Lanaken, voeren het H. Hart in hun benaming.

Iconografie en beleving van de H. Hartdevotie.

Het H. Hartbeeld bestaat in verschillende afbeeldingen en formaten al naar gelang de openbare functie en het privé gebruik. Het meest voorkomend in het openbaar domein en in de kerken is het éénkleurig (wit, grijs), rechtstaande Christusbeeld (steen, brons, beton) gehuld in een lange geopende mantel, de armen hoog en uitnodigend gespreid, met op de borst een stralend en doorboord hart bekroond met een doornkrans.

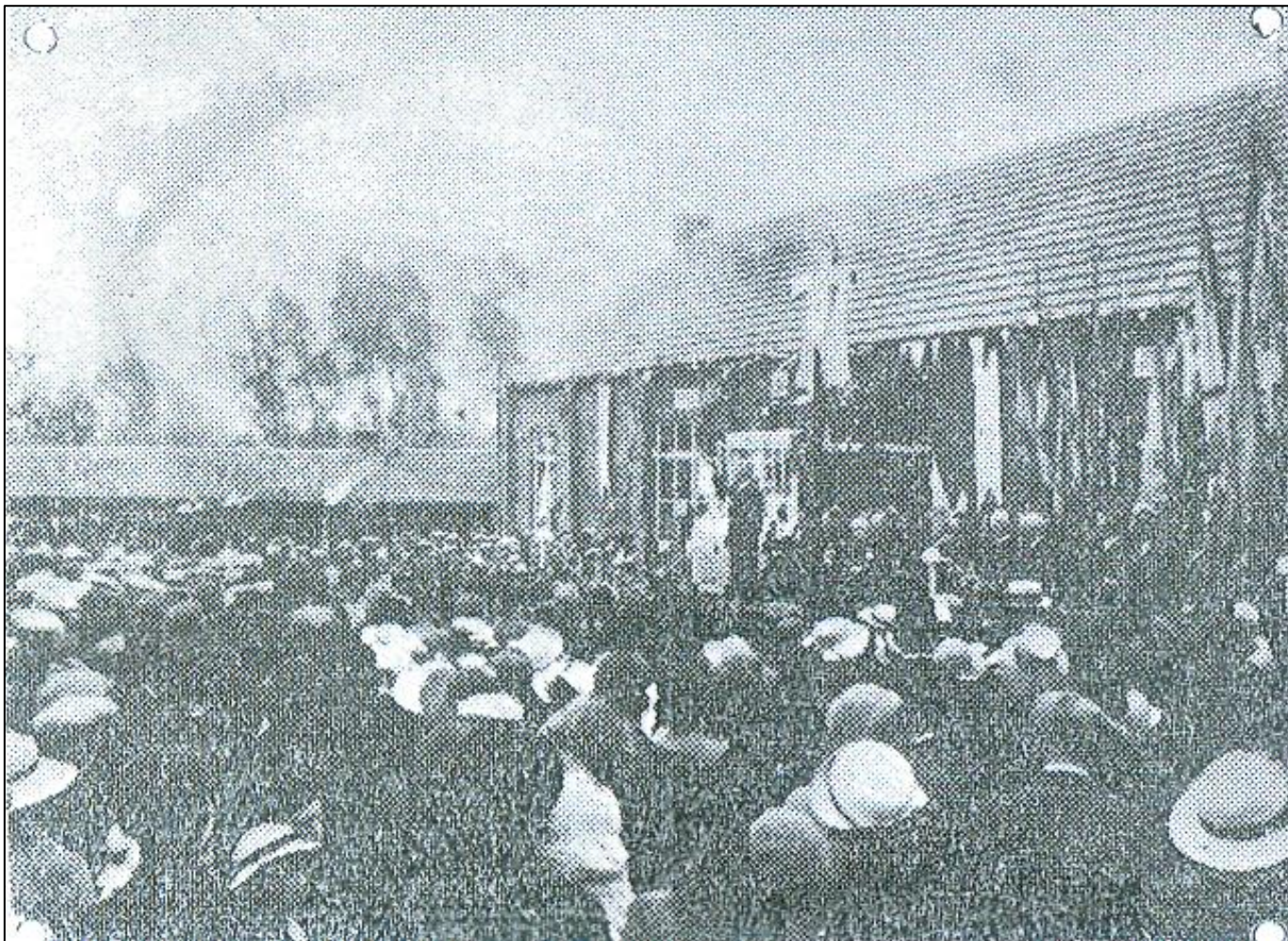
Een tweede populair formaat, nu nog vaak thuis te vinden evenals op populaire antiekmarkten, is de kleurrijke H. Hartbuste in plaaster die voorheen veelal prijkte op de schouwmantel van de woonkamers. Op sommige plaatsen kreeg het beeld zelfs een "Intronisatie" (ereplaats) door de pastoor bij het betrekken van het nieuwe huis door gezinnen die hun familie wilden toewijden aan het H. Hart.

De ouderen onder ons herinneren zich nog de doodsprentjes waarop de overledene vaak "Lid van de Bond van het H. Hart" wordt genoemd. Deze bond (met proost, leden en vlag) bestond in iedere parochie, en was bedoeld om de gelovigen mannen en vrouwen maandelijks naar de mis en de communiebank te krijgen. Hun aanwezigheid werd dan geregistreerd door een "ijveraar van de bond" met een stempel op hun groene lidkaart.

Ook de jaarlijkse openbare bloemenhulde aan het H. Hartbeeld op de feestdag 6 juni was één van die hoogdagen in het parochiaal leven.

Gelezen in "T NIEUWS DER WEEK" drie en dertigste jaargang (nr.26) zaterdag 26 juni 1937

De H.Hartfeesten te Weier



De Heer Lavigne spreekt de menigte toe

DE VERSIERING

Verleden Zondag had te Weier de vlaggezegening van den Bond van het H. Hart en de wijding van een prachtig H. Hartbeeld plaats. Bij het binnenkomen der gemeente werden de bezoekers verwelkomd door mooi opgesmukte praalbogen. De huizen tooiden met godvruchtige schietgebeden omgeven door tientallen rozen, draperiën of wimpels. De straten, waarlangs de stoet straks zou trekken, werden afgeboord met honderdtallen lichtgroene dennetjes, die een bloesem van witte, roze-roode, groene en mauve rozen droegen, afgewisseld met hoog-roode en blanke paaltjes die lustig hun lichtgekleurde vlaggetjes wapperden in 'n zacht windje. 't Geheel werd lief verbonden, gesnoerd met lichtgroene slierten... waarlijk ter eere 't H. Hart kan Weier iets puiks uitpakken!

DUIZENDEN DEELNEMERS

In dichte drommen kwamen de H. Hart-bonden der omliggende dorpen aangezwaaid. Wij telden er twee en twintig. Drij muziekmaatschappijen zorgden voor de vroolijke noot. Met vluggen tred, Weier is nogal heuvelachtig, daalde de lange, onafzienbare menschenzee door de kronkelende straten naar t ruime schoolplein. Drij duizend menschen stonden daar, wachtend op de dingen die komen zouden. 't Gansche plein werd overheerscht door 't machtige H. Hartbeeld, opgetrokken in hard-grijs cement, fijn van bouw, slank van opvatting en uitvoering: de armen wijduitgestrekt, den voorbijganger uitnodigend zich te schutten onder Zijn veilige hoede.

DE TOESPRAKEN

Daar verkondigt de gekende Pater Verwimp 't begin der plechtigheid aan; op 't verhoog hebben plaats genomen: de Z.Z. E.E. H.H. Peuskens, als afgevaardigde van Monseigneur; Bongaerts, pastoor te Weier; Hanssen, pastoor te Schakkebroek; Habraken, pastoor te Kuringen en verschillende andere geestelijken; de voltallige gemeenteraad met den vriendelijken burgemeester aan 't hoofd en al de notabelen van parochie en gemeente. Merkten we nog op als eerste spreker, de algemeen geachte Heer Lavigne, oud-onderwijzer van Weier, nu rustend te St-Truiden. De sympathieke meester komt recht, plaatst zich vóór de mikrofoon en begint met zich te verontschuldigen geen talentvol redenaar te zijn. Ruim 'n kwartier hangt de duizendkoppige menigte gebonden aan zijn lippen. Hij trekt de historiek van den bond te Weier, roemt de tegenwoordige werking, geeft 'n groote pluim aan de mannen en vrouwen van Weier - ik dacht ze komen meest uit zijn school: hoe mooi voor een oud-meester! - en deed als slot, de zedelijke werking der bonden van 't H. Hart uitschijnen in tegenstelling met de tegenwoordige...

Dan wekt de Z. E. H. Deken in stijlvolle bewoordingen de aanwezigen op tot kristelijke daden. De bondsmannen moeten staan in Godsdienst; niet eens per maand, doch altijd en overal. Zij moeten zijn een handelende en sterke dam tegen Satan, de afbreker van al wat kristelijk, edel en goed is.

ZEGENING VAN VLAG EN BEELD

Nu begint de plechtigheid der zegening: een prachtig harmonisch gekleurde zijden vlag ontrolt voor onze oogen: de stoere vaandrig, afkomstig van S... mag fier zijn! De landouwen van Weier dragen sinds eeuwen de kerk, goed erkenbaar, de jonkheid (verbeeld door 'n knielende jongen en maagd) liggen in aanbidding vóór het alles-omvattende en overheerschende H. Hart. Ja, Fons, gij moogt hoog gaan op uw standaard! - Dan wijdt de Z. E. H. Peuskens 't rijzige H. Hartbeeld en 't Lof begint.

LOF EN TOEWIJDING

Lof ter eere van 't H. Hart gezongen door de gansche menigte.

Burgemeester Vanstraelen plaatst zich vóór de mikrofoon. In klare en harttreffende bewoordingen offert hij de gemeente, de macht en het gezag te Weier aan Jezus' levend Hart. Nimmer zullen zij dulden dat Jezus' liefdeleer te Weier zal verguisd worden. Na de burgerlijke overheid treedt E. H. Bongaerts, de pastoor... de herder voor. Hij draagt de parochie, de jeugd, de grijsheid: het heden en de toekomst op, ik zoek de vlag. Ja, Jezus' liefde zal zegevieren in kerk, in huis, in school, op de vette akkers, de weelderige boomgaarden, de veelkleurige bloeiende weiden, ja, op de straat in privaat en publiek leven, overal... Jezus' leer en Jezus' liefde!!

Na de benedictie wordt 't H. Sacrament geborgen en nu

DE GELEGENHEIDSCANTATE

Want Weier heeft een kunstminnende en muziekliefhebbende pastoor. Hij stelde voor de gelegenheid een cantate op. Honderd dertig jonge Weienaren leenen het stemmenmateriaal De fanfaren van Alken zorgen voor begeleiding en onderlijning. E. H. Bongaerts zelf zal leiden, Nu zacht biddend, zwellend zingt gansch de bevolking Jezus' lof; lijzig dalend en dan, plots invallend stijgend klinkt 't over de omgevende bloeiende weiden, weelderige akkers... Weier aan 't H. Hart «Wij zullen bloemen strooien: juichen de kindertjes - « Wij zullen bloemen strooien... » herhalen vijftig maagden - « Wij zullen bloemen strooien... » jubelen de mannen... en «Wij zullen bloemen strooien... schetteren de fanfaren en plots, pakkend, komt 'n rij kleine, gansch onschuldige schare van blanke kindertjes bij en bestrooien de altaar trappen met hemelsch-geurende rozen en lelie en irissen en duizend andere...

DE BOERENJEUGD

Het koor ruimt plaats voor de boerenjeugd Zij jubelen, met plastische uitbeelding, het bondslied uit. Rhytmisch trachten ze hun gevoel, hun woorden te verduidelijken in gebaar... Vermoeid in de beenen, doch 't hart aangenaam vervuld van dankbare gevoelens jegens de menschen van Weier, jegens al de omstaanders, jegens de H. Hartbonders, trokken we rond zes uur naar huis.

G. W. te S.

DE REKENINGEN VAN DE GEMEENTE BINDERVELD VAN 1875.

Op de volgende bladzijden worden de rekeningen van de toenmalige gemeente Binderveld voor het jaar 1875 opgelist. Deze documenten (Rekeningen) werden ons ter beschikking gesteld door Jos Wintmolders van Kozen. Hij had ze kunnen kopen op de rommelmarkt van Sint-Truiden.

Het oudste document gaat over de gemeentefinanciën van bijna anderhalve eeuw geleden. Voor de gemeenteraad tekenden P.C. Vanschoonbeek (landbouwer, burgemeester), C. Arnauts (molenaar), A. Bessemans en P.J. Michiels.



Pieter Paul Lebeau

P.P. Lebeau¹ was toen gemeentesecretaris, alsook gemeente-
onderwijzer. Hij was gehuwd met Elisabeth Stiers.

De totale uitgaven van de gemeente bedroegen toen 2.735
Belgische frank (nu € 69). De bezoldiging van de onderwijzer
was 700 frank of 1/4^{de} van de uitgaven.

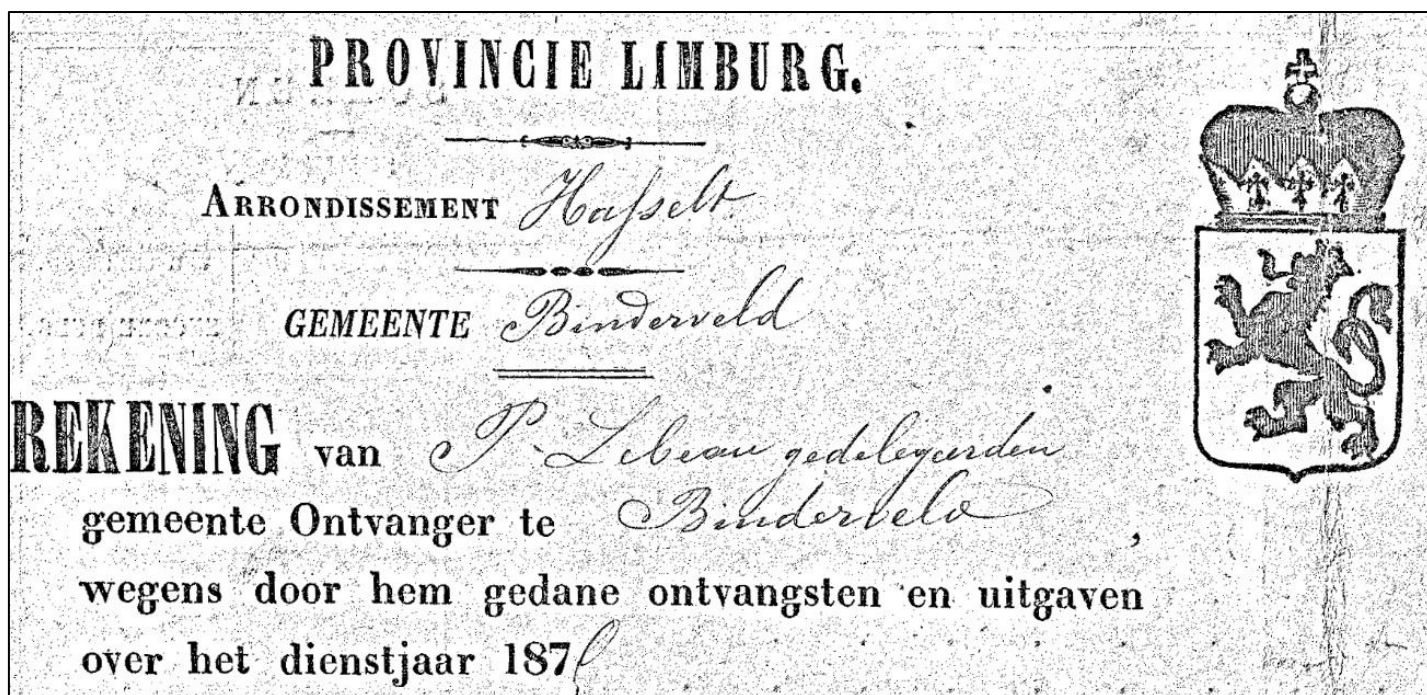
Meer dan de helft van het budget gaat naar onderwijs. Wat ook
opvalt is dat er bij de inkomsten een post "Schoolgelden van de
welhebbende leerlingen" is vermeld. Blijkbaar was er toen ook
onderwijs voor volwassenen evenals een naai- en breischool.

Voor het opwinden van de horloge (vermoedelijk van de kerk)
wordt 18 frank voorzien.

1875 was een goed jaar. Men kon 1.000 frank deponeren in de
"Algemeene Spaarkas" als reserve voor de volgende jaren.

Valère Grauwels

¹ Hij was de grootvader van de schrijver Paul Lebeau (*Borgerhout 1908 +Brussel 1982). Het voornaamste werk van hem was zijn roman "Xantippe". Zijn novelle "Zomer in Zilverberg" (1962) zou zich afspelen in Binderveld. Dit verhaal werd in 1979 verfilmt. Hij schreef tevens onder het pseudoniem Lambert Stiers, een toen veel verspreide familienaam in Binderveld.



Provincie Limburg

Arondissement Hasselt

Gemeente Binderveld

Rekening van P. Lebeau gedelegeerden gemeente Ontvanger te Binderveld wegens door hem gedane ontvangsten en uitgaven over het dienstjaar 1875.

Ontvangsten			
		Saldo vorig jaar	1460,82
Buitengewone ink		Toelage staat behoeftigen	100
		Meubels school	220
Gewone inkomsten	§1	Opcentiemen en belastingen	
		7 gewone opcentiemen grond- en personenbelasting	164,57
		10 opcentiemen voor afschaffing persoonlijke taks	235,2
	§2	Aandeel in het gemeentefonds daargesteld bij de wet 18/7/1860 afschaffing gemeentelijke octrooien	538,81
	§3	30 opcentiemen buurtwegen	705,57
	§5	Gewone en vaste inkomsten	
		Pacht land en landgoederen	27
		Vergoeding voor het weiden van vee	201
		Rechten van aflevering van extracten der akten van de burgerlijke stand	10

	§6	Lager onderwijs	
		Toelagen van de staat en provincie voor het lager onderwijs	960,2
		Toelage Bureel van Weldadigheid	50
		Schoolgelden van de welhebbende leerlingen	58,8
	§7	Lager onderwijs. Scholen van volwassenen	
		Toelagen van de staat en provincie	130
		Toelagen bureel van weldadigheid	10
		Totaal gewone en buitengewone inkomsten	4871,97

Uitgaven	Hoofdst 1	Door de wet opgelegde uitgaven	
	§1	Kosten van het bestuur	
		Jaarwedde Burgemeester	37
		Jaarwedde Schepenen	10
		Secretaris	170
		Ontvanger	80
		Bureelkosten plaatselijk bestuur	35
		Abonnementskosten wetten en besluiten	6
		Abonnementskosten Memoriaal admin	23
		Kosten registers burgerlijke stand	21,26
		Belasting op de gemeentegoederen	2,66
		Opwinden horloge	18
		Toelage der voorzieningskas gemeentesecretarissen	6
		Bijhouden registers burgerlijke stand	13
		Bijhouden registers bevolking	10
		Vergoeding koepokinenter	15
	§2	Algemene veiligheid	
		Jaarwedde veldwachters	90
		Verzekering brand	21,99
	§3	Kosten van militie en burgerwacht	
		Geleidingskosten der lotelingen naar de provinciale hoofdplaats	6
	§4	Buurtwegen	
		Onderhoud buurtwegen	92,6
		Reiniging waterlopen	6
	§5	Gestichten der weldadigheid	
		Onderhoud van zinnelozen	202,4
		Onderhoud van met oogziekte behepte behoeftigen	126
		Onderhoud van behoeftigen in godshuizen en in bedelaars-werkhuizen	73,98
§6	Eredienst		
	Toelagen aan de fabriek voor opbouw van pastorijs	12	

§7	Openbaar onderwijs		
	Voor onderwijzer onderwijs van behoeftige kinderen		240
	Schoolgelden betaald door de welhebbende kinderen		58,8
	Vaste bezoldiging onderwijzer		700
	Onderhoud van schoolgebouw en meubelen		16
	Schoolbehoefte arme kinderen		45
	Brand voor de school (verwarming)		70
	Vergoeding voor de naai- en breischool		117,2
§8	Gemeenteschulden		
	Intresten der gevestigde schuld		118,52
	Intresten van geldleeningen		40
Hoofdst 2	Aan de verkiezing overgelatene uitgaven (facultatieve uitgaven)		
§1	Lager onderwijs. Scholen van volwassenen		
	Vergoeding onderwijzer		80
	Vaste schadeloosstelling aan den onderwijzer		65
	Schoolbehoefte		20
	Verwarming en verlichting		35
	Vorming en onderhoud der schoolbibliotheek (voorzien, maar blijkbaar niet uitgevoerd)		0
§2	Andere uitgaven		
	Vergoeding beambte belast met het schrijven van de extracten van den burgerlijke stand		10
	Onvoorziene uitgaven		11,81
	Voor het inbinden van 24 memorialen van administratie		30
	Totaal Uitgaven		2735,22
	Totaal Ontvangsten		4871,97
	Batig slot		2136,75
	Blijft te ontvangen		20
	Fondsen in de algemeene spaarkas geplaatst		1000
			1020
	Overschot		1116,75

Aldus in waarheid opgemaakt door den ontvanger voornoemd, te Binderveld den 10 juni 1896.

Vanwege den raad, de gemeentesecretaris

P. Lebeau

De gemeenteraad, na de tegenwoordige rekening onderzocht te hebben;

P.C. Vanschoonbeek (Burgemeester)

C. Arnauts (Molenaar)

A. Bessemans

P.J. Michiels



DE FANFARE VAN WIJER

Hetgeen in de volksmond te Wijer nog steeds "de fanfare" wordt genoemd heette oorspronkelijk "de Katholieke Jeugdharmonie Wijer". In november 1939 werd ze opgericht door de toenmalige pastoor Jan Bongaerts. Deze "fanfare" bleef actief tot mei 1948.

Over dit mooie doch roemloze verhaal sprak ik met Paul Vanstraelen, 88 jaar en toen muzikant (trompet/piston), wiens broer Maurice ook meespeelde in de "fanfare". Hij herinnert het zich nog levendig. De muzikale pastoor Jan Bongaerts was naar zijn zeggen een enthousiaste muzikant, organist en componist. Als kapelaan te Alken richtte hij er zangkoren op en organiseerde hij met de plaatselijke harmonie een concertleven. In Wijer zou hij zich als dusdanig verder uitleven (zie kadertekst).

Op 31 Januari van dit jaar werd de fanfare Jeugdharmonie Wijer opgericht. met het doel om de lokale jeugd een gezonde ontspanning te bieden en de parochiale en gemeentelijke feesten mee te maken. De instrumenten zijn eigendom van de pastoor en de E.H. Pastoor neemt de muzikale leiding. maar vormt tegelijkertijd ook de fanfare Wijer 1940. Het jaar van de mobilisatie en van de wereldoorlog! Op zondag 19 oktober zijn de vrijwillige troepen het dorp ingetrokken. Alles is gespaard gebleven, geen enkel schot.

Pastoor Bongaerts schreef eigenhandig in het parochieregister van Wijer "wanneer en waarom" hij "de fanfare" heeft opgericht. Spijjig genoeg heeft de tijd de inkt en de leesbaarheid iets aangetast.

Slechts een viertal nog bewaarde foto's geven een idee van deze "fanfare" van Wijer wat muzikanten, instrumenten en aankleding betreft. De jonge muzikanten waren allemaal jongens (minstens 19 zijn nog herkenbaar op foto blz. 4-5); zij droegen geen uniform noch eenzelfde hoofddekseel. De aanwezigheid van minstens 11 houtblazers (10 klarinetten en 1 piccolo) verklaart ook de oorspronkelijke benaming "harmonie". Op de latere foto (blz.7) zijn nog alleen koperen instrumenten ("fanfare") en zelfs een eigen vlag te zien.

Pastoor Bongaerts gaf les notenleer in de serre van de pastorie; gerepeteerd werd er wekelijks in zaal

Vivario. De instrumenten waren grotendeels tweedehands.

Over de werking en activiteiten evenals over het gespeelde repertoire is weinig geweten. Buiten de opluistering van kerkelijke plechtigheden zoals processies is er nog de foto op blz. 7 waarop de "fanfare" de begrafenisstoet van de oorlogsslachtoffers uit de familie Lambrechts in december 1944 opent. Tot daags voor Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaart in augustus 1944, toen pastoor Bongaerts een been brak, was hij de vaste dirigent, speelde klarinet, en was hij ruggegraat en animator van het muziekkorps. Hij werd opgevolgd door Karel Velaerts uit Rummen, spelend lid (piston) en ingetrouwd in Wijer, nadien nog lang als de veldwachter gekend.

De "fanfare van Wijer" bleef actief tot mei 1948 toen ze voor het laatst in de processie mee opstapte. Het was haar zwanenzang zoals pastoor Jaak Martens het in het parochieregister schreef. Bij gebrek aan een degelijke leiding en een te groot verloop van jonge muzikanten (legerdiensten/vrijages/huwelijken/verhuis naar elders) ontbrak het vooral aan de nodige structurele uitbouw om tot een vaste muzikantengroep uit te groeien. Enkele spelers sloten nadien aan bij de fanfare van Nieuwerkerken o.a. Jef Dekens (bugel) en Adrien Vantilt (saxofoon). Wat met de instrumenten, de vlag en het partiturenarchief gebeurde blijft een vraagteken.

Ludo Raskin

Priester Jan Bongaerts, geboren te Tongerlo (Opitter) op 9 mei 1887, werd in augustus 1932 pastoor benoemd in Wijer. In 1944 brak hij een been, hetgeen tot een amputatie van zijn voet leidde, gevolgd door zijn opruststelling in november 1945. Zijn opvolger pastoor Jaak Martens schreef dat hij terug naar Alken ging... "om zich te wijden aan zijn geliefde muziek".

Muziek liep immers als een rode draad doorheen zijn actieve parochiale werking. Hij richtte in Wijer in 1932 het Cecilia-mannenkoor op. In 1933 werd het Van Peteghemorgel uitgebreid met 12 spelen en 2 klavieren; een elektrische motor dreef voor het eerst de blaasbalg aan. Alle kerkelijke plechtigheden werden muzikaal opgeluisterd. Hij componeerde in 1937 bij de inhuldiging van het H. Hartbeeld een gelegenheidskantate voor 100 kinderen, jonge en oudere zangers. In 1938 organiseerde hij in Wijer als flamingant voor het kanton Herk-de-Stad de regionale Gulden Sporenviering met Vlaamse liederen en samenzang. In november van hetzelfde jaar volgde de oprichting van de Katholiek Jeugdharmonie.

Jan Bongaerts verbleef na zijn ongeval en op rust te Alken actief als organist en muzikale animator; hij stierf na een lang leven op 17 september 1975. Na pastoor-organist Hubert Creten, die o.a. het bekende Van Peteghemorgel voor Wijer aankocht in 1869, was Jan Bongaerts de tweede muzikale pastoor die als zielenherder ook belangrijke culturele accenten aan het parochiale leven in Wijer heeft toegevoegd.



Pastoor Bongaerts

Met dank aan

Paul Vanstraelen voor een uitgebreid gesprek over "de fanfare", en het identificeren op de foto's van een groot aantal muzikanten. Eveneens dank aan iedereen die gegevens en foto's bezorgden.









R. V.



Begrafenisstoet van vier leden - oorlogsslachtoffers uit de familie Lambrechts 4 dec. 1944
 Links op de foto : Paanhuis meteen bijgebouw in lemen vakwerkbouw. Aan de overzijde schuin
 tegenover het paanhuis liggen het verbouwde huis Lambrechts en het huis
 Firmin Knaepen. Ook nog zichtbaar is de verdwenen oude kerktolmuur.

WANDELING OP DE RADARSITE TE NIEUWERKERKEN

Een indrukwekkend en bijna vergeten monument uit de Tweede Wereldoorlog zijn de restanten op Begijnenbos van een bovengrondse radarinstallatie, door de Duitse bezetter er gebouwd vanaf 1941.

Deze maakte deel uit van de Kamhuberlinie, een radar-verdedigingsstelsel dat liep van Denemarken naar Frankrijk tot Zwitserland. Eén van deze stations stond op de hoogste vlakte in Nieuwerkerken en beschermde het vliegveld van Brustem en verre omgeving tegen vijandige vliegtuigen die via die weg ook Duitsland bombardeerden.

Een beperkt aantal grote en kleinere betonnen voetstukken waarop de radarschermen, zoeklichten en afweergeschut stonden is het enige dat nog overblijft op dit méér dan 30 hectaren groot open gebied.

Heemkunde-Nieuwerkerken, samen met het gemeentebestuur, heeft deze radarsite opgewaardeerd. Medelid Luc Schepens schreef er een boek over (122 blz., rijkelijk geïll., info Eddy Cox 011-681495).

De twee geleide wandelingen op Erfgoeddag 23 april 2017 o.l.v. medelid Etienne Vanoirbeek lokten een 80-tal bezoekers.





OUDE GEBOUWEN EN INWONERS VAN WIJER – Deel 20.

MIERHOOP(WEG) (*laatste aflevering*)

Bij de opmaak van de Atlas der Buurtwegen in 1842 was Weg nr.1 de baan vanaf "de Halt van Wijer" (tramstopplaats in Herk-de-Stad op de weg richting Stevoort) doorheen Wijer dorp naar Sint-Truiden. Merkwaardig is wel dat die weg rechtdoor liep aan Paesmans, dwars door het Mierhoopbos naar "de Heide" (grondgebied Sint-Truiden), links naar Kortembos en rechts via de viersprong naar Nieuwenhoven, Melveren en Sint-Truiden. De weg naar Kozen was eerder een smalle afslag naar Kozen dorp, en zo kon men ook verder naar de kerk van Kortembos.

Vroeger heette Weg nr. 1 Grote straat; het werd evenwel Zwarteinde vanaf Leon Poelmans tot aan Leonard Claes, en de mensen van de Mierhoop(weg) woonden toen ook op het Zwarteinde. Door de fusie van Wijer met Kozen, en later met Nieuwerkerken, zijn de straatnamen wat aangepast en heeft Kozen de Zwarteindestraat gekregen en heeft Wijer sedert 1973 er een Mierhoopweg bij.

Deze straat loopt rechtdoor vanaf Paesmans tot aan de grens met de Wijerbeek die er de weg dwarst. Vroeger (50-60 jaar geleden) was dit zeker in het bos een bergkiezelsteeg, en vooraan een aarde weg. Nu is het een geasfalteerde weg voor doorgaand verkeer, dwars door het bos, een weg die zelfs in het drukke "Limburgs Fietsroutenetwerk" is opgenomen.

Op de kaart van de Atlas der Buurtwegen uit 1842 stond langs deze weg geen enkel huis. Alleen vooraan links en rechts lagen enkele percelen (akker)land, en vooral bos. Achteraan alleen bos, loof- of gemengd bos en dennen. Op een nog oudere kaart uit 1745, bewaard op het Rijksarchief te Hasselt, is het bos nog sterker aanwezig. Op 100 jaar tijd was er eigenlijk niet zoveel veranderd behalve dat er aan de linkerkant méér bos geroid werd dan rechts.

Aangezien het bevolkingsregister van Wijer pas begint vanaf 1900 kunnen we niet goed natrekken het wie en wat eventuele eigenaars en bewoners betreft van voor die datum.

Nadien vinden we er de familie Jozef Pieter Bex (°1867 +1954) en Jozefine Van Hoyland (°Hasselt 1869 +1949) die eerst nog in de Dennenbosstraat woonden, en nadien verhuisden naar een oud huis op de Mierhoop. Het was een huisgezin met veel kinderen, zodat men nu nog soms in Wijer symbolisch zegt "een man gelijk Bex", verwijzend naar iemand die altijd hard gewerkt heeft en goed voor zijn gezin heeft gezorgd.

Vervolgens staat in het bevolkingsregister een "oud huis afgebroken" vermeld. We denken dat een dochter van Bex, n.l. Paulien (1894-1984), die trouwde met Armand Poelmans (1885-1980), toen op die plaats rond 1920 een nieuw huis hebben gebouwd.

Er stond ook nog het huis van Theophile Clerx (189.-1966) en Jozefine Vanbergen (1890-1980), de ouders van o.a. schoenmaker Urbain Clerx in de Opperstraat.

Een derde huis was dat van Hendrik Briels (°Kozen 1843) en Ludovica Hendrix (°Kozen1848), gehuwd in 1878. Een van hun kinderen, zoon Jef Briels (1890-1975), trouwde met Martha Bex (1896-1957).

In 1945 werd er het huis gebouwd van Arthur Bamps en A. M. Wintmolders, beide afkomstig uit Kozen. Dit huis werd nadien overgenomen door Jozef Adons; en Tuurke, die verhuisde naar de Opperstraat. Opvallend is dat de latere huizen voornamelijk aan de linkerkant van de weg zijn gebouwd, en dit tot tegen het bos.

Links (nr. 224) op de oudste kaart staat een huis getekend dat waarschijnlijk toebehoorde aan Guillaume Boonen, en later aan Aloïs Paesmans. Na de percelen 223 en 224 van Boonen volgen 222 en 220 van andere eigenaars.

Op dezelfde oude kaart staan de benamingen "Everboden Gruijtershoven (219) die een relatie aangeven met de Abdij van Averboden (Everbeur); en Gruijtershoven zal wel een cijnshof geweest zijn.



Hoeve Paesmans

Op de kaart van 1842 komt kadastraal het gebied "Schraatshoven" voor, eigendom van notaris Delgeur uit Sint-Truiden.

Aan de rechterkant zijn in de jaren 1930 enkele huizen gebouwd. Het eerste was dat van Camiel Hendrix die er tijdelijk een café hield, en het nadien doorgaf aan zijn broer Alfons (1911-1969).

Verder wordt het huis vermeld van Vital Schreurs, waarin eveneens en langer in tijd café werd gehouden. De echtgenote van Vital, Florke Creten, werd 102; haar zus in Kozen haalde zelfs de 106. Het huis van Vital en Florke werd gerestaureerd met een opvallende voorgevel met houtbekleding. De volgende huizen werden allen na 1960 gebouwd.

Tussen het huis van Karel Paesmans (Fruitsnacks) en Henri Smolders loopt een smalle landbouwweg die ook opgenomen is in het Fietsroutenetwerk en uitkomt op Tichelrij.

Opmerkelijk is dat alle lemen vakwerkhuisen van voorheen er vervangen zijn door stenen gebouwen. Het huisnummer 77 echter is een nieuw vakwerkhuis, gebouwd in 1999 volgens het jaartal aangebracht in de houten balk boven de voordeur. Het oude gebinte werd van elders aangevoerd en opgericht op een plaats waar voordien nooit een huis stond. Dit is een voorbeeld van het feit dat vakwerkhuisen vroeger vaak als "roerend goed" werden aanzien, in tegenstelling met stenen huizen. De eigenaar huurde ergens grond, bracht het balkwerk van zijn woning mee, en had de mogelijkheid om na afloop van zijn huurcontract zijn woning te demonteren en mee te nemen.



Vakwerkhuis huisnummer 77

Het voorlaatste huis kreeg nationale belangstelling doordat het de "eerste prijs" was in het succesvolle TV-programma-wedstrijd "De Werf" van VTM. Het winnend koppel "Nele en Fanny" veroverden deze pas gebouwde villa in een rechtstreekse uitzending op 25 november 2005.

Het fruit- en landbouw bedrijf (1973) van Remy Raskin en zoon Etienne is de laatste bewoning voor de grens met Sint-Truiden. Jaarlijks ging er in de maand augustus op hun eigendom het bekende "rock-festival Wijer Davert" door, hetgeen de Mierhoopweg dan ook even boven lokale uitstraling gaf.

Denis Heusdens



*Kaart van 1745.
Met aanduiding van de huizen gebouwd na 1845.*

N A W O O R D.

Wijer een dorpsgemeenschap in beweging.

Het strekt ons medelid Denis Heusdens niet alleen tot eer zijn dorp in 20 bijdragen bij wijze van spreken "meter na meter over een periode van 175 jaar" te hebben ontleed wat bebouwing en bewoning betreft. Het is bovendien een unieke en niet voor de hand liggende prestatie voor een kleine heemkundige vereniging. Enig in haar soort en voorwerp van respect en bewondering is dit onderzoek ook een spiegel van herkenning voor de levenden, en als studie vooral nuttig voor de volgende generaties.

Onvoorspelbaar veel uren archiefonderzoek, plaats bezoeken en vooral boeiende gesprekken met de oudste inwoners van zijn geliefd Wijer waren voor Denis Heusdens de drijfveer om met dit moeizame project tot het einde door te gaan. Het moet zeker overwogen worden om deze 20 bijdragen in de toekomst ooit tot één zelfstandige uitgave te bundelen.

Wat opvalt in deze "kroniek van een dorp in beweging" is dat het bezit van de adellijke grootgrondbezitters zoals de Heusch, de Pitteurs, en de renteniers uit Hasselt en Sint-Truiden volledig van eigenaar verwisseld is. Toen bij voorbeeld notaris Joseph Willems van Sint-Truiden in 1911 het kasteeldomein kocht bleven er slecht 100 hectaren over van de 185 (in Wijer en omgeving) bij een vorige verkoop in 1857. In 1995 was er alleen nog de kasteelwoning met vijver over, die nu opnieuw te koop staat.

Anderzijds zijn veel huidige kleine eigenaars van gronden en bewoners van gebouwen vaak nog familie van deze vermeld als eigenaar in de Atlas der Buurtwegen uit 1842.

Vanaf de jaren 60-70 van voorbije eeuw is het uitzicht van het dorp ook in Wijer grondig veranderd. De lemen vakwerkhuizen zijn op een tweetal na (Verlaerstraat) verdwenen of verbouwd. De historische gebouwen (kasteel, schans, hoeven) veranderen van eigenaar en krijgen andere bestemmingen. Wijer staat stilaan vol met mooie alleenstaande woningen, langs een vernieuwd wegennet, waarlangs het tegenwoordig evenwel zoeken is naar een café.

Dit proces voltrok zich geleidelijk, vooral door een constante inwijking van jonge gezinnen die Wijer een ideale en centrale uitvalsbasis vonden voor werk en gezin. Het basisonderwijs floreert er, na de teloorgang van de jongensschool. De bevolking wordt zoals elders merkkelijk ouder; in Wijer wonen er méér dan 70 tachtigjarigen en ouder. De gronden werden sterk verkaveld, en enkele woonwijken werden aangelegd. Wijer ontsnapt ook niet aan het fenomeen "appartementen in het dorp". De parochiale structuur is door het bisdom Hasselt opgeheven, en er werd één federatiepastoor voor de vier kerkdorpen van Nieuwerkerken aangesteld; de kerk wordt steeds minder gebruikt, en er woont nu een gezin in de pastorij.

Ook bestuurlijk is Nieuwerkerken in beweging. Na twee fusies van gemeenten (1972 en 1976) dient zich in de nabije toekomst onder stimulans van de Vlaamse Overheid onvermijdelijk een derde aan.

E U G E E N S A U W E N S (1 9 0 7 – 1 9 9 2) - D E C O R A T I E S C H I L D E R .

Sommige artistiek-ambachtelijke beroepen hebben een lange traditie, komen niet meer zoveel voor, en dreigen door de maatschappelijke en technische vooruitgang geleidelijk aan aan belang in te boeten. Een voorbeeld hiervan is het beroep van decoratieschilder/marbreerder (het imiteren van marmer en kwalitatieve houtsoorten door beschildering).

Vanuit onze inhoudelijke visie op dergelijke heemkundige aspecten heeft ons medelid Eddy Cox een brochure samengesteld over Eugeen Sauwens (1907-1992) uit Kozen, die hierin als een verdienstelijke decoratieschilder wordt voorgesteld.

Hoe een talent tot bloei komt.

Geboren op 15 februari 1907 was Eugeen de jongste van elf kinderen in het gezin van schrijnwerker Sauwens te Kozen. Onderwijzer Herman Vandeborne overtuigde zijn ouders om de jonge Eugeen, die hem was opgevallen door zijn artistieke aanleg, na de lagere school in 1921 het vak van decoratieschilder te laten leren aan de Sint-Lucasschool te Schaarbeek. Zijn twee oudere werkende broers maakte dit financieel mogelijk.

In 1924 behaalde hij de "Gouden Medaille" als laureaat aan de "Ecole Supérieure de Peinture Logelain Bruxelles". Hij startte in 1927 een eigen decoratiebedrijf, nadat hij te Sint-Truiden bij de gekende decoratieschilder Jean-François Germeys (Frantz) enkele jaren stage had gelopen.

In 1935 huwde hij met Léonie Leclere (1910-1939) en woonde op de Hasseltse steenweg te Kozen. Na het overlijden van zijn echtgenote hertrouwde hij met Juliana Vaes (1917-1991) en vestigde hij zich te Meveren (Sint-Truiden).

Zijn artistiek-ambachtelijke activiteiten belette hem niet actief betrokken te blijven bij zijn dorp. Hij voetbalde bij FC Standard Wijer, speelde en regisseerde het amateurtoneel te Kozen waarvoor hij ook de decors schilderde, en Eugeen werd later ook een bekroonde duivenmelker te Sint-Truiden.

Een benijdenswaardig palmares.

Zijn succes als vakman zou hem spoedig naambekendheid geven. Eddy Cox schrijft hieromtrent: "De combinatie vakbekwaamheid, kennis van materialen, eigenhandig vervaardigde restauratie gereedschappen en verfborstels, het beheersen van oude verftechnieken, het nauwkeurig samenstellen en mengen van verven en kleuren, dit alles aangevuld met een grote liefde voor het vak leverde verbluffende resultaten op. Eugeen Sauwens werd spoedig bekend voor zijn imitatie marmer schilderijen en restauratie toepassingen binnen de kerkelijke gebouwen".

Eugeen Sauwens werkte veel in Limburgse kerken en historische gebouwen. Zeker nadat zijn zoon Roland zich bij zijn vaders bedrijf aansloot en vakkundig werd opgeleid. De Nationale Dienst van het Kunstpatrimonium schonk zijn vertrouwen hetgeen zich vertaalde in talloze opdrachten.

Belangrijke resultaten zijn het marbreren van het hoofdaltaar in de basiliek van Kortenberg, en dit in de Begijnhofkerk te Sint-Truiden. In de kerk van Binderveld werd het hele interieur aangepakt (altaar, doksaal, orgel en binnendeuren). In Nieuwerkerken restaureerde hij in het koor vier geschilderde musicerende engelen die na Wereldoorlog I werden aangebracht over een bestaande muurschildering.

Andere opdrachten in de naaste omgeving zijn o.a. restauraties in de kerken van Kerniel, Schurhoven-Sint-Truiden, Dormaal en Vreven. Hij werkte ook in de pastorie van Kozen, en vele andere privé-woningen waarin hij bestaande marmer schilderijen herstelde. Een belangrijk werk in opdracht van de ABB was de restauratie van het interieur van het congres- en ontvangscentrum Concert Noble te Brussel, evenals de discotheek Orlando te Westerlo, in neo-barokstijl en nu verdwenen na een brand in 2014.

Amateurschilder.

In zijn weinig vrije tijd schilderde Eugeen veel landschappen, portretten, decoratieve vogels en bloemen. Hij kon het niet laten en kopieerde zelfs taferelen van grootmeesters zoals Jacob Jordaens, Pieter-Pauwel Rubens, Claude Monnet en François Bouchez om er maar enkele te noemen.

Een bekende tijdgenoot en ook marbreerder was zijn Tongerse stielgenoot Paul Noldus (1898-1992) die bijna uitsluitend werkte in de woningen van de Luikse bourgeoisie. Typisch in diens vrij werk zijn de bijna geometrisch-abstracte Haspengouwse landschappen.

Deze uitgave van Heemkunde-Nieuwerkerken (formaat A4, 102 blz., 140 ill. in kleur) is verkrijgbaar bij Eddy Cox, Berkenstraat 22 te 3850 Nieuwerkerken – tel. 0499 73 56 74

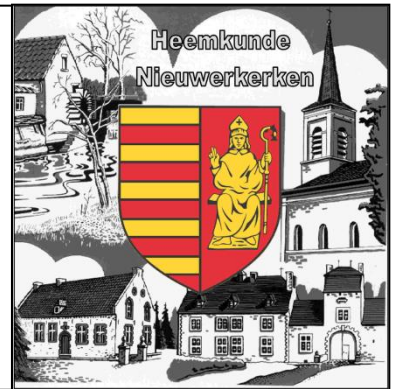
Kostprijs 25 Euro, + 6 Euro verzendingskosten, te storten op rek. nr. BE51 7350 0844 6462 van Heemkunde-Nieuwerkerken.



Eugeen Sauwens aan het werk



Het hoofdaltaar van de basiliek van Kortenberg



Pater AUGUST GRAMMEN en het gezin ISIDOR MARIS-VIRGINIE GRAMMEN.

Emigratie vanuit Wijer naar America begin 20ste eeuw.

In het Infoblad Heemkunde-Nieuwerkerken 8ste jg. jan.-feb. 2012 werd in de bijdrage "Oude gebouwen en Inwoners in Wijer - deel 10" uitgebreid ingegaan op de familie Pieter Grammen uit Grazen die vanaf 1814 in de Verlaerstraat te Wijer woonde in de nu nog bestaande lemen vakwerkhoeve De Kazerne genoemd.

Weduwnaar Pieter Grammen (1770-1842) hertrouwde er in 1814 met de weduwe Elisabeth Bollen (1778-1844) en trok in bij zijn nieuwe bruid in de Opperstraat (huidige woning van Patrick en Nicole Auwerx-Bartholomevis).

Zoon Pieter Grammen (1821-1909) uit dit tweede huwelijk trouwde in 1846 met Anna Gertrudis Vangeel (1823-1907). Zij kregen negen kinderen: Leonard (1846-1927), Veronica (1848-1924), Frans (1850-1926), Theresia (1851-1867), Melanie (1854-1944), Dominicus (1857-1906), Ludovica (1859-1920), Virginie (1861-1934) en August (1865-1931). In 1865 verhuisden de ouders-landbouwers met enkele kinderen wegens plaatsgebrek te Wijer en zochten een betere toekomst in Stevoort waar zij de grote hoeve Cannartshof huurden. De naam Grammen kleurt reeds méér dan 150 jaar de geschiedenis van Stevoort, doch heeft haar oorsprong als familiestam nog steeds tastbaar in Wijer.

Deze bijdrage gaat over de twee jongste kinderen: Virginie Grammen (1861-1934) die in 1891 te Wijer huwde met haar buurjongen Isidor Maris (1858-1943), evenals over haar broer August Grammen (1865-1931) die pater Minderbroeder werd. Beiden emigreerden begin vorige eeuw definitief naar de USA.

August Grammen (1865-1931).

De jongste in het huisgezin Grammen mocht studeren, en werd de eerste priester van eigen bodem in Wijer. Hij werd pater Minderbroeder in 1891, en deed zijn eremis te Wijer op 1 april 1891. Het zou nog 105 jaar duren voordat de tweede eremis in Wijer, deze van Tony Vandekerckhof, die op 27 mei 1996 gewijd werd, zou doorgaan. Deze laatste woonde schuin tegenover het huis van August Grammen in de Opperstraat.

Pater Marcellinus, dit was de kloosternaam van August, trok in 1902 in opdracht van zijn orde naar Peru (Zuid-America) om er de mogelijkheid voor een eerste stichting van de minderbroeders in dit land te onderzoeken. Dit liep echter faliekant af. Hij trok vervolgens naar New-York, en trad in 1903 uit de orde, doch bleef wel als priester-missionaris tot aan zijn overlijden in 1931 actief in Pala bij Rincon (New Mexico). Hij vroeg in 1908 en kreeg in 1910 de Amerikaanse nationaliteit. Op weg naar New Orleans (Louisiana) stierf hij aan een hartaanval te Mandeville; op het kerkhof aldaar is zijn grafkruis met naambordje via internet te zien.

In de lokale krant werd toen met veel respect over hem gesproken. Opvallend is ook dat in die tekst gezegd wordt dat hij nog een zus (Virginie) had in Los Angeles (Californië), een nicht Mrs. M. Raimbou in Mandeville, en een nicht Miss Helen Raimbou in New York.

Mijn moeder, Maria Raskin-Hermans (1911-1995), het oudste kind van Blondina Grammen (1878-1948) wiens



Het nog bestaande lemen vakwerkhuis 'De Kazerne' (1774) in de Verlaerstraat te Wijer.



Lemen vakwerkhuis Grammen (voor 1747) in de Opperstraat te Wijer. Foto uit 1970, toestand voor de huidige ingrijpende verbouwing. Het rechtse deel in baksteen werd in 1891 aangebouwd n.a.v. de eremis van pater Marcellinus.



De jonge pater Marcellinus Grammen

vader Leo Grammen (1846-1927) de oudste zoon was van Pieter Grammen en broer van August, woonde tot haar huwelijk in 1934 op de hoeve Caenen te Sint-Lambrechts- Herk op een boogscheut van het Cannartshof.

Zij was twintig jaar toen haar nonkel-pater Marcellinus in 1931 overleed. Zij had van hem als beeld dat van een enigszins vreemde priester in clergymanpak en met deukhoed die in haar kindertijd eens op Caenen vanuit America op familiebezoek kwam. Zij herinnerde zich nog het geheimzinnige verhaal in de familie over deze pater die een meisje uit Wijer mee nam naar het verre America, en waarvan men nadien niets meer had gehoord. Deze vreemde gebeurtenis krijgt een deels verhelderende verklaring in de volgende toelichting over het leven van zijn zus Virginie.

Virginie Grammen (1861-1934).

Virginie huwde op 3 september 1891 met Isidoor Maris (1858-1943), een buurjongen uit een nu verdwenen lemen vakwerkhuis in de Opperstraat, ongeveer waar nu Jos Wouters woont. Dit landbouwersgezin kreeg zeven kinderen: Martha, Caroline, en Ferdinand werden in Wijer geboren, Jozef, Emilie, en Hubert-Gustaaf in Stevoort en Ludo-Alfred als jongste in Pala (Californië).

Veel details omtrent hun al dan niet succesvol doen en laten is nog niet voldoende onderzocht, en heeft waarschijnlijk te maken met hun emigratie in 1904 naar America.

Uit de passagierslijsten, die ik via het Antwerpse Red Star Line-museum kon inkijken blijkt dat het gezin Isidoor Maris/Virginie Grammen en zes kinderen evenals hun nichtje allen op dat ogenblik in Kuringen ingeschreven in Antwerpen op 31 mei 1904 vertrok met de boot Kroonland en op 10 juni in New York is aangekomen. Migranten moesten kunnen aantonen dat iemand in de USA voor hun verantwoordelijk tekende. Op het immigratieformulier is dat... Rev. P. Grammen, die er reeds verbleef als missionaris.

Het 13-jarig nichtje dat mee inscheepte was Martha Stappers (1891-1976), het vierde kind van Melanie Grammen (1854-1944). Deze zus van Virginie huwde in 1895 te Stevoort met August Stappers (1860-1893), landbouwer die op 33-jarige leeftijd stierf en een weduwe met vijf kinderen achter liet.

Het landbouwersgezin Maris-Grammen en mogelijk ook het nichtje Martha Stappers reisden door naar Pala in San Diego (Californië). Isidoor Maris staat als "farmer" vermeld op de reisformulieren.

Pater Grammen heeft zo goed als zeker een doorslaggevende en beschermende rol gespeeld in deze voor die tijd belangrijke en definitieve emigratie binnen zijn familie die in 1910 de Amerikaanse nationaliteit kreeg.

Via internet en met de hulp van de familie Jan Neelen-Yvonne Keppenne (echtgenote is een afstammeling van Dominicus Grammen (1857-1906), broer van August) zijn ook alle nazaten van de zeven kinderen van Isidoor en Virginie in America bekend:

- Martha (1893-1979) huwde met Charles Hayden Maughan (1891-1978), 2 kinderen,
- Caroline (1894-1983) met Grover Smith (1893-1969), 1 kind,
- Ferdinand (1896-1973) met Bertha Mildred Holmes (1903-1982), 4 kinderen,
- Jozef (1898-1962) met Marie Catherine Grunett (1901-1983), 2 kinderen,
- Emilie (1899-1985) met Joseph Aloysius Trindl (1898-1983), 2 kinderen,
- Hubert-Gustaaf (1902-1973) met Helen Mary Bilpusch (1902-1975),
- Ludo-Alfred (1905-1966) met Alice J. Phen (1913-1972), 4 kinderen.

Het nichtje Martha Stappers (1891-1976) huwde in 1916 met James B. Larkin.

Met veel dank voor de hulp vanwege het Red Star Line-museum te Antwerpen, en het Minderbroeders-archief te Sint-Truiden, nu in het Kadoc te Leuven, kon dit emigratie verhaal in eerste orde gereconstrueerd worden. Verder onderzoek moet nog veel méér verduidelijken.

IMMIGRATION SERVICE
Form 1500 A.

SALOON, CABIN, AND STEERAGE A
THIS SHEET IS FOR

LIST OR MANIFEST OF ALIEN PASSENGERS FOR THE

Required by the regulations of the Secretary of the Treasury of the United States, under Act of Congress of August 3, 1903, as amended,
Officer of any vessel having such passengers or

9-1000

S. S. "Kronland" sailing from Antwerp, Belgium

Kronland

Antwerp

S. S. "Kronland" sailing from Antwerp, Belgium

Jean Isidoor Maris
Virginie
Bertha
Caroline
Ferdinand
Jozef

No. on List.	NAME IN FULL.	Age. Yrs. Mos.	Sex.	Married or Single.	Calling or Occupation.	Able to— Read. Write.	Nationality. (Country of last permanent residence.)	* Race or People.	Last Residence. (Province, City, or Town.)	Final Destination. (State, City, or Town.)	Whether having a ticket to such final destination.
25	Jean Maris	43	M	Married	Farmer		Belgium	Flemish	Kuringen	California	Yes
26	Virginie Maris	41	F	Married			"	"	"	"	Yes
27	Bertha Maris	11	F	Married			"	"	"	"	"
28	Caroline Maris	10	F	Married			"	"	"	"	"
29	Ferdinand Maris	7	M	Married			"	"	"	"	"
30	Jozef Maris	5	M	Married			"	"	"	"	"

Marie (Emilie)
Gustaaf
Martha Stappers

No. on List.	NAME IN FULL.	Age. Yrs. Mos.	Sex.	Married or Single.	Calling or Occupation.	Able to— Read. Write.	Nationality. (Country of last permanent residence.)	* Race or People.	Last Residence. (Province, City, or Town.)	Final Destination. (State, City, or Town.)	Whether having a ticket to such final destination.
1	Marie Maris	3	F	Married		no	Belgium	Flemish	Kuringen	California	no
2	Gustaaf Maris	1	M	Married			"	"	"	"	"
3	Martha Stappers	10	F	Married		yes	"	"	"	London	yes

Kuringen

Detail van het emigratieformulier (1904) met hierop de namen van de familie Maris-Grammen, en nichtje Martha Stappers.

ALIENS MUST BE COMPLETELY MANIFESTED.
OR SECOND-CABIN PASSENGERS.

List *6*

THE U. S. IMMIGRATION OFFICER AT PORT OF ARRIVAL.

6

Congress approved March 3, 1903, to be delivered to the U. S. Immigration Officer by the Commanding
on board upon arrival at a port in the United States.

May 28th 1904 Arriving at Port of *New York* *June*, 1904 *29501*

28/5/1904

Juni 1904

13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
By whom was passage paid?	Whether in possession of \$50, and if less, how much?	Whether ever before in the United States; and if so, when and where?	Whether going to join a relative or friend; and if so, what relative or friend, and his name and complete address.	Ever in prison or almshouse, or institution for care and treatment of the insane, or supported by charity?	Whether a Polygamist.	Whether an Anarchist.	Whether coming by reason of any offer, solicitation, promise, or agreement, express or implied, to labor in the United States.	Condition of Health, Mental and Physical.	Deformed or Crippled. Nature, length of time, and cause.
—	<i>7.60</i>	"	<i>U.S. E. ... Pala S. Diego California</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>
	"	"	"	"	"	"	"	"	"
	"	"	"	"	"	"	"	"	"
	"	"	"	"	"	"	"	"	"
	"	"	"	"	"	"	"	"	"
	"	"	"	"	"	"	"	"	"
	"	"	"	"	"	"	"	"	"
	"	"	"	"	"	"	"	"	"
	"	"	"	"	"	"	"	"	"
	"	"	"	"	"	"	"	"	"
	"	"	"	"	"	"	"	"	"

P.B. Burtin Inspector June 1/04

language they speak List of races will be found on back of this sheet.

13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
By whom was passage paid?	Whether in possession of \$50, and if less, how much?	Whether ever before in the United States; and if so, when and where?	Whether going to join a relative or friend; and if so, what relative or friend, and his name and complete address.	Ever in prison or almshouse, or institution for care and treatment of the insane, or supported by charity? If so, which?	Whether a Polygamist.	Whether an Anarchist.	Whether coming by reason of any offer, solicitation, promise, or agreement, express or implied, to labor in the United States.	Condition of Health, Mental and Physical.	Deformed or Crippled. Nature, length of time, and cause.
<i>Self</i>	<i>\$50.00</i>	<i>no</i>	<i>Pala S. Diego California</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>no</i>
<i>Self</i>	<i>\$50.00</i>	<i>no</i>	<i>Rev. P. Grammen Pala</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>no</i>
<i>Self</i>	<i>\$50.00</i>	<i>no</i>	<i>Santiago B. Cal</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>no</i>
<i>Self</i>	<i>\$50.00</i>	<i>no</i>	<i>Bertine & Pleasant ...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>no</i>

Rev. P. Grammen. Pala.

Pala S. Diego California



Pieter Grammen en Anna Gertrudis Vangeel (rond 1900) te Wijer, voor het nog bestaande keldergat van hun huis in de Opperstraat.



August Gammen op latere leeftijd als missionaris in New Mexico (USA)



Grafplaat Peter A. Grammen, op het kerkhof te Mandeville. Het geboortjaar 1867 is foutief, het moet 1865 zijn.



Melanie Grammen (4^{de} van links) met haar dochter Martha Stappers (3^{de} van links).

Familie Maris-Grammen (rond 1900), met 5 van hun 6 jonge kinderen, voor hun vertrek naar America.



Familie Maris-Grammen (rond 1907), met hun 7 kinderen in Californië. De man met strohoed zou pater August Grammen kunnen zijn.



De familie Maris-Grammen, met 7 grote kinderen in Californië.



De oceanboot "Kroonland" die ook de familie Maris-Grammen in 1904 vanuit Antwerpen naar "het beloofde land America" bracht.

INFOHEEMKUNDE NIEUWERKERKEN

www.heemkunde-nieuwerkerken.be

Tweemaandlijks informatieblad van Heemkunde Nieuwerkerken
13^{de} Jaargang – November - December 2017

Redactie- en coördinatieadres:
Ludo Raskin, Opperstraat 183 Wijer, 3850 Nieuwerkerken
Lay-out: Valère Grauwels

ISSN 2295-3531



DE BEWONING AAN DE GROTE STEENWEG, TOEN HIJ NOG BIJ GORSEM HOORDE.

De Zillebeek was en is nog steeds de grens tussen Nieuwerkerken en Sint-Truiden tot aan de splitsing met de Kerkstraat.

Het eerste huis was dat van Pieje Motmans, wiens zoon Jef Motmans-Bourguignon in de volksmond "de boer van Pius" heette, droeg boven de ingangsdeur een bord met daarop de tekst "In de Boerendans bij Petrus Motmans".



Het volgende huis was dat van Henri Hayen-Poelmans, voor iedereen "Bij Krol", met bakkerij, bieraftapperij en café. Vader Henri had de mooiste tuin van het dorp, en moeder Roos zorgde met dochter Céline voor het grote huishouden en de vele vreemde helpers. Dochter Alice deed de winkel, en haar zus Yvonne stierf bij een bominslag aan de steenweg. De oudste zoon Jef coördineerde de vele werkzaamheden: Fons was de bakker, en Eugène en Baziel deden de broodronden. Pierre deed de café's en verdeelde bier in het dorp, en ten slotte nog Mil die overal zo nodig bijsprong.

Vervolgens stond er een stenen werkmanswoning, een verdwenen schuur, het vroegere café "Bij Teng", en een groot herenhuis van Janneke van de Mannentap en Solvie die voor het hele dorp Madame van Janneke was.

Papjan boerde "op den Heuvel" nu Boomkwekerij Carolus aan de Heuvelstraat; hij had er een grote fruitweide, was paardenkoopman en baatte een zandkuil uit.

Vervolgens lag er de tweewoonst van Serlote Boonen, Fille Lowel en Jefke Boonen. Fin Strauven en Fil volgde na 1918 de hovenier op in het kasteel van Rullingen, waar toen de latere pastoor Herman Lowel geboren werd. Jefke Boonen was "de kantonnier" die later samen met Fille per fiets en met de schoep zorgde voor het onderhoud van de staatswegen.

Het volgende huis was voor 1930 het gekende café "bij Mariane uit de Kraai" (Berden-Surins, de ouders Lonke Berden-Bonnex). Dit café was eveneens lokaal van de fanfare, en aan de voorgevel stond een grote voederbak voor paarden; er liep een voetpad tussen twee doornenhagen richting Binderveld en een grote weide tot aan de Bornestraat.



De naam Schelfheyde op de vlag van de fanfare werd in 1954 bij de afsplitsing van Gorseem veranderd in Nieuwerkerken

Aan de andere zijde tegenover Krol woonde Robert Cox-Vandermeeren. Hij was haam- en gareelmaker en lederbewerker vooral voor paarden doch ook voor honden- en koeiengespan. Zijn huis was gedurende de oorlog onbewoonbaar wegens een bominslag aan zijn voordeur. Na Cox volgde het café "Jeank uit de kraai"; hij verhuisde naar de Statie waar zijn kleindochter Christiane van Romain van Jeank uit de Kraai "Frituur de Oude Statie" had. Libert Motmans vertelde me: "t was Le Corbeau en Le Nouveau Corbeau, maar welke kant "nouveau" was dat wist hij zelf niet".

Zelf kende ik er Marie Priemen en Desiré Lenaerts (Ré en Ké); zij bezaten 15 koeien en het halve dorp heeft er regelmatig een kan of kruikje verse melk gehaald. Marie die klokslag half zes 's morgens en 's avonds met de fiets behangen met kruiken ging melken op de Boredries. Naast Priemen liep een beekje als afwatering van de Dries en verderop lag een zaagkuil waar planken

werden gezaagd; een man stond boven, de tweede in de kuil en onder het zaagsel.

Tegen de Bornestraat stond het grote lemen huis van Sooi Jeuris die volgens Jeanne van de koster (Vandormael) een uitstekend orgel- en pianospeler was. In zijn huis dat café "Het Rood Huis" heette stond een piano. Sooi was een echt heren type; samen met Eduard Boonen was hij een van de pioniers van onze fanfare "De Eendracht". Op de vlag van de fanfare uit 1899 werd in 1954 bij de afsplitsing van Gorseem naar Nieuwerkerken de naam Schelfheyden vervangen door Nieuwerkerken. De Boonsteeg was toen en nu nog het natuurlijk wachtbekken van het Drieswater dat toen en nog steeds een te kleine doorsteek heeft onder de Grote Steenweg.

Aan de andere kant van de Steenweg en de Bornestraat woonde Finneke van 't Vrouwkes en Louis Secretin die in hun groot huis sigaretten, blaadjes en tabak verkochten. Boven op de berg woonden Herman van Frans Smisse (Lowel), die een specerijenwinkel had en als houthandelaar met een aantal dorpsgenoten een week lang in de Kempen hout ging zagen er nodig voor de mijnbouw. Ook was hij fruithandelaar met hoogstamboomgaarden in o.a. Kortessem en Waasmond. Zijn plukladders hadden tot 65 sporten. Bij het uitbreken van de oorlog in 1940 had hij samen met zijn broer Gustaaf een vrachtwagen die als brandstof hout gebruikte, zo vertelde me de méér dan 95jarige zoon van Staaf Henrike (Lowel).

Slachter Bèr van de Beukenbosch woonde in het volgende huis, gevolgd door kleermaker Clooike (Grooten) die getrouwd was met Roos van Rikus Lassaut. Vervolgens woonde het weefke in een groot lemen huis naast de boomzagerij Vrancken waar bruggen kepers, latten en planken werden verzaagd. Zoon Georges weet nog dat de zaag met Luikse antraciet werd aangedreven; later volgde "den elektriek", doch om gelijktijdig graan te malen was de stroom op de Boulevard te zwak. Lène Michel van Hoegarden was cafébazin, en het laatste huis voor de Tramstatie was de grote lemen boerderij van Jannes (Joannes) Motmans.



Tramstatie

Tegenover "Café Het Rood Huis" aan de Bornestraat voetbalde Louis van Tru (Hendrickx) nog in Jeuris weide, waar tussen 1930-1940 de huizen gebouwd werden van Jeank van de Hoveniers Graulus die gemeentesecretaris was van Nieuwerkerken en er "open gemeentehuis" hield in Gorsems-Schelfheide. Zijn deur stond altijd open voor aangifte van geboorte, huwelijk en overlijden. Zijn broer Mil, in het volgende huis, was de geliefde hoofdonderwijzer in de jongensschool van Nieuwerkerken-Schelfheide.

Na de tweewoonst van Trees Paulus-Hoebrechts en Fons en Mathilde Hoebrechts komen we aan een huis in pastorstijl (door de ouderen nog gekend als kapelanie) gebouwd door kapelaan Hendrickx, die in 1938 pastoor werd in Borlo. Volgens de Witte Cuyper (Fons en Anna van de kantonier Boonen), die jarenlang in de kapelanie woonde is de garage gebouwd door soldaten die in 1938-39 gemobiliseerd werden en er in schuren en bij gezinnen woonden, en aan Janneke van de Nonnentap onderdak nodig voor een veldkeuken.

Na de kapelanie komt het huis van Fred Roggen, gevolgd door het "Café De Vieze" van Jef Brans wiens dochter Yvonne en schoonzoon René er "Bakkerij Hendrickx" van maakten. Ernaast woonde Zand Corthouts die met zijn grote spiegeltent tot in Hakendover op kermissen aanwezig was. Vervolgens krijgen we Janneke Vandermeeren (Pa Meyre) die schrijnwerker-radenmaker was. Hij maakte niet alleen kruiwagens, karren en wagens waarvan het houten wiel belegd werd met een ijzeren band. Hij bouwde ook 3 huizen waarvan een jarenlang bewoond werd door Irma "de wijzevrouw". Als vroedvrouw heeft ze jarenlang en dag en nacht per fiets of afgehaald met de koets vele dorpsgenoten op de wereld gebracht. Met de pasgeborene op de arm en vergezeld door peter en meter ging ze naar de doopvont achteraan in de kerk. Later ging zij samen met moeder en kind naar de kerk om de "Kerkgang" te doen, wat wou zeggen dat zij met kaarslicht en wijwater naar het

Onze-Lieve-Vrouwaltaar gingen om de rituele reiniging van de moeder, die pas nadien vrijelijk op straat mocht komen. Zoon Mil van de vroedvrouw had winkel waar Octavieke ons voor 0,10 frank of een kwartje 0,25 fr. snoep verkocht.

Bij Eugenieke Lowel-Boonen ging iedereen een "kremke" halen, en in het huis ernaast kregen Georges Vranken en jaargenoten hun eerste muzieklessen van Pierre Boonen, zo vertelde Georges Vranken. Wat verder stond de grote lemen schuur van Jannes Motmans, waarin een voor die tijd grote en zware dorsmachine stond. Vervolgens stond er een tweewoonst bewoond door Trees Vranken-Bronckaerts die er café hielden, en broer Jef die in het tweede huis woonde.

Tuur Bronckaerts, Jef en overbuur Mil Vranken waren de uitbaters van de boomzagerij Vranken. Lea van Wellen (Louis Vanstraelen) was naaister en had een stoffenwinkel; bij de bevrijding in 1944 kocht iedereen een stukje Belgische vlag. Haar echtgenoot Louis Vanstraelen werd de autobusuitbater die veel dorpsgenoten naar de Luikse staalfabrieken vervoerde. In zijn huis woonde nadien Jan van Schoepses (Machiels) die in Nieuwerkerken de man zou worden van de socialistische ziekenkas en syndicaat. Zijn broer Henrike was voor de oorlog de grote voortrekker van soortgelijke christelijke organisaties; zowel Henrike als Jan waren behulpzaam voor hun medewerkers.

Een naphtepomp verscheen en verdween bij velomaker Fons Creten, wiens buurman Mil van Gilles (Marneffe) was die het boegbeeld en uitbater was van "het doggeld" voor de christelijk gesyndiceerden en nog later de Welvaartwinkel (met Mariëke van Poewes) uitbaatte. Fons van de Kantonier en Lusie van Boyen hadden een kruidenierswinkel, met nadien een diamantslijperij met ooit 20 medewerkers. Henri Boyen was postmeester; voordien was hij schoen- en klompenverkoper. Zoon René werd legerofficier, en zoon Marcel diamantslijper en cafébaas.



Zicht op de Boulevard

Jong zijnde was Jeenke van Paulusses getrouwd met Pol Donné. Toen heette zij Mam Jeen, en later voor iedereen Tante Jeen. Jeenke was een diep christelijke vrouw die moest leven met een m er dan diepe pastoorshaat. De pastoor was toen in een dorp de grote baas van de gemeenschap. Die haat vond zijn oorsprong in het feit dat het gezellig cafeetje van Jeenke ook het stamlokaal van de socialisten was. Jeenke haar koer, schuur en café waren bovendien een zegen voor de Luikarbeiders en de "travaux-mannen" met dit café als wachtplaats voor bus of vrachtwagen. Bij weer en wind was het er toch gezellig warm bij het kacheltje in de herfst- en wintertijd. Iedereen van het dorp, rood-oranje- blauw of groen die geen of zeven pinten dronk was er welkom. Zowel bij vreugde of verdriet leefde Mam Jeentje mee. En iedereen noemde ze "me junkske", woorden die de ouderen nooit zullen vergeten omdat ze weten dat ze bij Mam en later Tante Jeenke gemeend waren.

Na het gezellige cafeetje van Jeentje was er nog het café "Bij Poewske" (Strauven) die varkenskoopman was, en ook lokaalhouder van de fanfare. Het groot lemen huis met een waterput aan de voordeur en omgeven door hoge perenbomen was eigendom van Jannes Motmans. Via een voetweg naar Schelfheide gaan, dwars door het veld over de Grote Steenweg naar de kapelanie in de Kerkstraat met een splitsing naar de Boulevard tegenover de kerk en aansluitend via het kerkbaantje richting de Dries.

Na het voetwegje lag er het lemen huisje van Plinneke Cuyckx en haar zuster, omgeven door bloemen en groen, en met een zwarte ingangspoort. Aan de voorzijde stond een waterput met uitstekend drinkwater; hieraan hing een "snel", een ijzeren pint, waarmee voorbijgangers gratis van het putwater konden drinken. Hoeve Graefswinning ligt nog steeds tussen de Grote Steenweg en de toen onbegaanbare modderweg die nu de Heuvelstraat heet.

Via Gielenbosje en Wolverstraat gaat onze weg naar Den Renk met café "Kegelbaan-In de Eikenboom". Vannylen (nu Gima). Ernaast woonde "Cr mevaar", hij was een speciale figuur met een mooi gedraaide witte snor. We zagen hem met korf en per fiets als opkoper van kippen en konijnen, evenals verkoper van "bukkingen" en haringen.

Een woning verderop was het café "Bij Bet Perenbooms" (Pol Bessemans); het was het laatste huis van Gorsem-Schelfheide grenzend aan Klein Tichelrij, zijstraat rechts Nieuwerkerken en links Gorsem-Schelfheide.

Het eerste huis in Nieuwerkerken was het café "Den Haan-bij Bèr Billen" (Vandersmissen), en het laatste huis was café en winkel "In de Ring" waar de jaarlijkse Renk-kermis doorging. Tussen de tramlijn en de steenweg lag "het smeedje", een klein lemen huis met een blaasbalg in de smidse. De volgende respectievelijk in leem en stenen huizen heetten "bij Pr...tte" en Louis van Pie Jeure; zij stonden zo kort bij de weg dat de tram een bocht moest nemen over de Steenweg. Voor de Dreef naar Schelfheide liep een voetweg dwars doorheen de aardappelen, graan en bieten als verbinding tussen Schelfheide kerk en Dries. Aan de Dreef woonde Jefke van Pa Jeen (Bourguignon) die als spoorbediende gedurende de oorlog veel pakjes hielp versturen naar de krijgsgevangenen en opgepakte werkweigeraars.

Aan Schelfheide weg lag het café Gielen, "Zwarte Stijlen", met aan de gevel een rode vlag als stopplaats van de tram en wachtzaal in het café. Nog voor de Wolverstraat liep een veel gebruikte voetweg als verbinding tussen Tichelrij en Rummen. Tegenover de Wolverstraat ligt het grote Sebastipolbosch; bij de bevrijding in 1944 was er een opslagplaats voor munitie en legermateriaal in de buurt van het groot lemen huis van Nand Bossens.

Aan De Renk naast de Rummenweg (de grens Gorsem Schelfheide/Rummen) lag het huis waar de familie Poelmans woonde.

Eindelijk terug in Nieuwerkerken waar de schrijnwerker-radenmaker Herman Schoemans en zijn zoon Jefke, een bekend gewerenmaker alsook de families Vanmunster (metsers) woonden.

Al waren er slechts 5 huizen grondgebied gemeente Nieuwerkerken toch voelden alle bewoners van Gorsem-Schelfheide zich echte Nieuwerkerkse dorpsgenoten. Het aantal huizen is aan de Grote Steenweg is nu méér dan verdubbeld, met méér auto's dan vroeger fietsen in de gezinnen. Nostalgisch kijk ik terug naar gebruiken van saamenhorigheid die nu bijna allemaal verdwenen zijn zoals: babbelen bij de waterput, of napraten in de winkel; weg is ook de gezelligheid van het dorpscafé, en een gekapte boomstam als zitbank gebruiken, in de schaduw van een linde. Ook de grachtkant en de huisdorpel waren plaatsen van ontmoeting na een lange dag van hard labeur. Wat wij nu missen in ons leven met zijn veel vrije tijd zijn deze eenvoudige elementen die de goede nabuurschap toen uitmaakten. Zij bevorderden vooral de begrippen zoals eerlijkheid, rechtvaardigheid, vriendschap en genegenheid. Nu is er spijtig genoeg minder tijd om van eenvoudige contacten met familie, bureu, dorpsgenoten en vrienden ten volle te genieten.

Jean Thomas

BEGIJNENBOS GEEFT ZIJN GEHEIMEN LANGZAAM PRIJS.

Nieuwe resten van de radarsite blootgelegd.

In mei 2016 publiceerde ons medelid Luc Schepens zijn boek "de Tweede Oorlog (1914-1918)" over De luchtverdediging Raum 6 - Radarsite Nieuwerkerken.

Deze radarinstallatie maakte deel uit van de uitgestrekte Kammhuberlinie, een Duits radarverdedigingssysteem dat liep van Denemarken naar Frankrijk tot Zwitserland. Op Begijnenbos beschermde zij het militaire vliegveld van Brustem en verre omgeving tegen vijandige luchtaanvallen. Na de oorlog werden deze radarschermen, zoeklichten en afweergeschut ontmanteld. Alleen de zware betonnen voetstukken bleven, en verdwenen als verre herinneringen onder de landbouwgrond.

Onder impuls van Heemkunde-Nieuwerkerken werden dit jaar een aantal van deze grote en kleinere restanten blootgelegd. Op Erfgoeddag 23 april 2017 volgden geleide wandelingen evenals de onthulling van een gedenkplaat die de wandelaars herinnert aan dit opmerkelijke aspect van de Tweede Wereldoorlog in Nieuwerkerken (cfr. Infoblad Heemkunde - maart-april 2017).

Ons medelid Eddy Cox ontdekte recent, op aangeven van een pachter, een nieuwe betonnen fundering, waarop de ijzeren armatuur voor bevestiging van apparatuur nog duidelijk zichtbaar is; een stuk ijzeren buis (?) lag er bij.

Bijgevoegde foto's van de nieuwe vondst evenals documentatie omtrent dergelijke radarsites geven een goed idee over deze zoeklichten en dergelijken zoals er 4 ooit op Begijnenbos stonden.

Het boek van Luc Schepens "De luchtverdediging Raum 6 - Radarsite Nieuwerkerken" is nog te koop bij Heemkunde-Nieuwerkerken p/a Eddy Cox, Berkenstraat 22 te 3850 Nieuwerkerken – Tel. 0499/73.56.74. Prijs €10.



Zoeklichten



Metalen buis
Ø buitenzijde 4cm